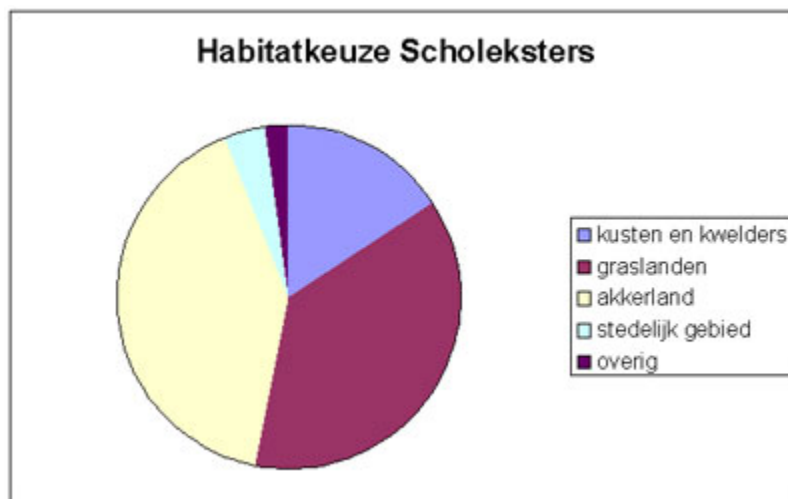

Eerste resultaten scholekster-telweekend 2-3 mei 2009

In het speciale scholekster-telweekend van 2-3 mei jl. werden 1768 kilometerhokken op aanwezigheid van Scholeksters geteld. Zeker op zaterdag waren de weergoden ons gunstig gezind, zodat we ervan uitgaan dat iedereen ook daadwerkelijk op pad is geweest. Iedereen die heeft meegedaan aan de telling willen we hierbij hartelijk danken. Tot dusverre zijn van 435 kilometerhokken de gegevens reeds ingevoerd. Daaronder waren er 147 zonder Scholeksters, oftewel een derde deel. Als je er speciaal op uit trekt om Scholeksters te tellen is het natuurlijk nogal deprimerend om er dan geen enkele te vinden. Maar het is natuurlijk niet zo dat de moeite dan voor niets is geweest. Integendeel zelfs. Dergelijke nulwaarnemingen zijn juist erg belangrijk voor het project, omdat we alleen met voldoende nulwaarnemingen met enige zekerheid kunnen zeggen waar de Scholeksters wel en vooral ook waar ze niet zitten. Bij de meeste waarnemingen werd opgegeven dat het om paartjes (42%) of om een individu in potentieel territorium (24%) ging. Toch waren er ook de nodige waarschijnlijke of zekere nesten (19%) en er werden zelfs al drie ouderparen met jongen gezien.

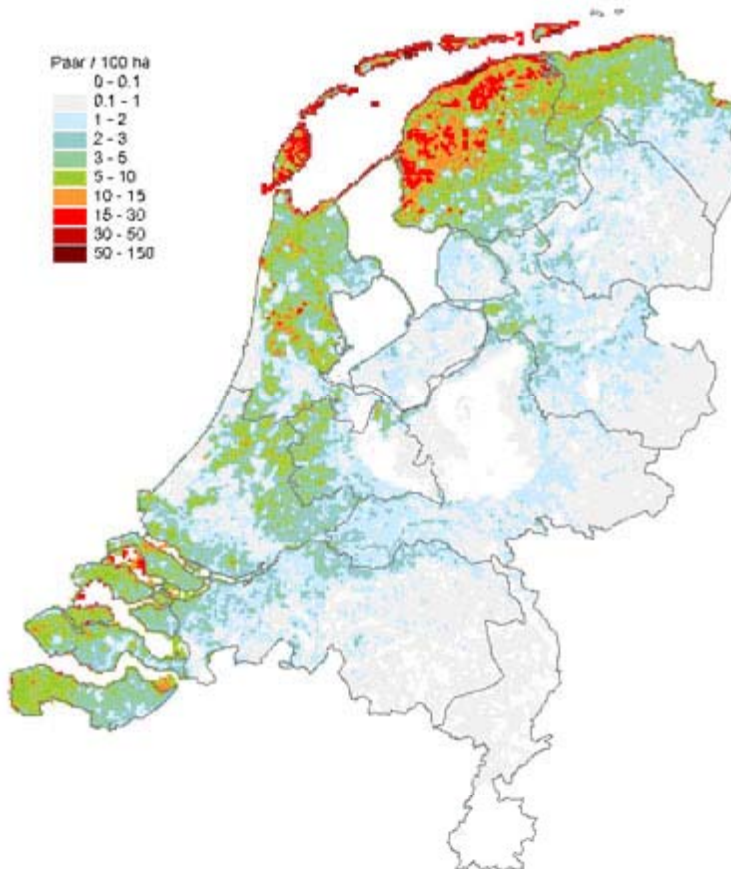

Figuur 1. Habitatkeuze van Scholeksters bij de kilometerhokkentelling op 2-3 mei 2009.

Veruit de meeste Scholeksters waren te vinden in agrarisch gebied, zoals in bovenstaande figuur is te zien. Grasland en akkerland waren evenredig vertegenwoordigd. Langs kusten en kwelders, het oerbiotoop van de Scholekster, werden er veel minder gezien (16%). In stedelijk gebied werden toch altijd nog 4% geteld. Bij een broedpopulatie van 80.000 tot 130.000 komt dat neer op tussen de 3000 en 4000 broedparen. Niet onmogelijk, lijkt me, en wel spannend om te zien wat nu het eindresultaat wordt.

Scholeksterkaart

Een belangrijk doel van de kilometerhokkentelling is het maken van een goede dichtheidskaart. Dat vergt natuurlijk wat meer werk dan even een snel grafiekjes maken en dat heeft ook pas zin als alle gegevens binnen zijn. Nu kan ik alvast verklappen dat in een volgend nummer van Limosa een artikel verschijnt over het 'Jaar van de Scholekster' en dat daarin ook een dichtheidskaart is opgenomen. Die kaart is ook hieronder weergegeven (figuur 2). 'Hoe kan dat?', zullen veel mensen zich afvragen. Nog lang niet alle gegevens zijn ingevoerd en toch al een kaart! Dat is heel simpel, deze kaart is uitsluitend gebaseerd op de gegevens uit de broedvogelmonitoring in de BMP-plots. De gegevens van het 'Jaar van de Scholekster' in 2008 en het scholekster-telweekend in 2009 zitten er nog helemaal niet in. 'Waarom dan in 2008 en 2009 geteld als er al een kaart is?', zullen velen zich waarschijnlijk afvragen. Het probleem met zo'n kaart als hieronder weergegeven is dat je in feite genept wordt waar je bijstaat. Het ziet er natuurlijk prachtig uit en het is ook prachtig, maar de Scholeksters op die kaart zijn niet geteld, maar berekend. Als alleen de echte tellingen zouden worden weergegeven, dan zou er alleen hier en daar een vlekje van een BMP-plot te zien zijn. De kaart is gemaakt door met de BMP-gegevens te berekenen in wat voor dichtheden de Scholeksters in allerlei biotopen voorkomen en dan vervolgens aan te nemen dat die verbanden ook gebruikt kunnen worden voor de niet getelde gebieden. Hoe meer gebieden geteld worden, hoe beter de schatting van de verbanden tussen dichtheid en biotoop en dus hoe beter de kaart. Maar het blijft een berekende kaart, en in tal van regio's zijn vraagtekens te plaatsen bij de gepresenteerde dichtheden. En er zijn nu heel veel meer gebieden geteld, zodat we met de nieuwe 'echte' gegevens in de hand het kaartbeeld belangrijk kunnen verbeteren. Ik ben dus heel erg benieuwd hoe de uiteindelijke, heel veel betere, kaart eruit zal zien. Hij zal op hoofdlijnen lijken op de kaart hieronder, maar het spannende zijn juist de verschillen op kleine ruimtelijke schaal.

Figuur 2. Voorlopige en berekende scholeksterkaart van Nederland, gebaseerd op BMP-gegevens.

Broedsucces – waar gaat het nog goed?

Een goede dichtheidskaart met informatie over welke type gebieden het meest door Scholeksters worden geprefereerd is erg belangrijk om de soort effectief te kunnen beschermen. Om de achteruitgang te kunnen stoppen moeten we echter ook weten, waarom de soort zo dramatisch achteruit holt. Het lijkt erop dat die achteruitgang vooral het gevolg is van een te lage kuikenproductie. Er komen hier en daar wel jonge Scholeksters groot, maar lang niet genoeg om alle door sterfte ontstane open plekken op te vullen. We zouden een hele stap verder zijn als we zouden weten waar de Scholeksters nog wel met succes jongen grootbrengen en waar niet. Het zou daarom prachtig zijn als iedereen die kilometerhokken of BMP-plots heeft geteld, waarin één of meer paar Scholeksters voorkwamen, die gebieden later nogmaals zou willen bezoeken om te tellen hoeveel kuikens daar uiteindelijk vliegvlug worden. De handleiding die we daarvoor in 2008 hebben geschreven kan ook dit jaar weer gebruikt worden:

http://www.sovon.nl/pdf/handleiding_reproductie_scholekster.pdf.

Dakbroeders – losse waarnemingen zeer welkom!

'Hoog en droog', veilig voor predatoren. Maar broeden al die Scholeksters op het dak wel succesvol? De dakbroeders zijn een speciaal geval. Het is een enorme klus om in een stedelijk gebied vast te stellen waar alle Scholeksters precies broeden en hoeveel jongen ze grootbrengen. Daarom is het bijzonder waardevol als mensen informatie hebben over de lotgevallen van Scholeksters die op daken broeden. Om wat voor type dak gaat het en hoeveel jongen zijn er uiteindelijk vliegvlug geworden, of zijn alle jongen vroegtijdig omgekomen? Dat soort gegevens kan worden ingevoerd als 'losse waarneming' op de SOVON-website:

<http://www.sovon.nl/default.asp?id=759>.

Bruno Ens
bruno.ens@sovon.nl